

Verkiezingen moeten volgens reglement verlopen

Het or-reglement heeft op het punt van verkiezingsprocedures externe werking. Het staat de or niet vrij om af te wijken van de regels inzake verkiezingen in het eigen reglement. Niet aanvaardbaar is dat de werknemers een lijst van kandidaten krijgen gepresenteerd, waarvan er twee, op grond van niet bekend gemaakte afspraken, ondanks verkiezing niet als lid kunnen aantreden. (Kantongerecht Amsterdam 30 januari 1996, JAR 1996/39, artikelen 8 en 10 WOR)

Bij de BV Dactylo te Amsterdam zijn verspreid over ongeveer 120 vestigingen ruim 300 medewerkers in dienst. Het geheel wordt beschouwd als één onderneming in de zin van de WOR. De or bestaat uit acht leden. Per 1 april 1995 liep de zittingsduur af.

De datum voor de verkiezing van de nieuwe or werd vastgesteld op 15 maart 1995. De or bepaalde de uiterste aanmeldingstijd voor alle kandidaten op 1 februari 1995. Het personeel werd opgeroepen om kandidaatsaanmeldingen 'uiterlijk voor 1 februari 1995' aan de verkiezingscommissie te sturen. Twee zittende or-leden stelden zich op 1 respectievelijk 3 februari kandidaat. Beide kandidaatstellingen werden door de or aanvaard, maar onder de voorwaarde dat betrokkenen ingeval van bezwaren bij verkiezing hun zetels niet zouden innemen. Dit werd verder niet bekend gemaakt. Beide kandidaten werden gekozen met meer dan 200 stemmen. Op 23 maart maakte de verkiezingscommissie bekend dat zij twee schriftelijke en een aantal mondelinge bezwaren had gekregen. Hieruit concludeerde zij dat de betrokken kandidaten geen zitting zouden nemen in de nieuwe or. Eén van de kandidaten verliet spoedig daarna de onderneming. De tweede zag per 30 maart af van haar or-zetel.

De ondernemer erkende vervolgens de or niet als rechtsgeldig gekozen. In kort geding verzocht de or de ondernemer hem alsnog te erkennen. De rechter verwees partijen naar de normale procedure met bemiddeling door de bedrijfscommissie. De bedrijfscommissie adviseerde nieuwe verkiezingen te houden, omdat duidelijk was geworden dat de handelwijze van de or met betrekking tot de verkiezingsprocedure onjuist was geweest. Zij sprak van ernstige onzorgvuldigheden.

In de procedure voor de kantonrechter stelde de or dat de verkiezingen correct zijn georganiseerd en zorgvuldig zijn verlopen. Volgens de or heeft het reglement van de or alleen interne werking. De or erkende dat de procedure met de te laat aangemelde kandidaten niet de schoonheidsprijs verdiende, maar had door afspraken te maken niet onzorgvuldig gehandeld. De ondernemer

vond dat de procedure onzorgvuldig was verlopen, doordat niet was vastgehouden aan het reglement. De besluitvorming over de voorwaarden van het aanvaarden van te late kandidaatstelling was bovendien besloten geweest en niet bekend gemaakt. Dit was onzorgvuldig tegenover de kiezers, omdat bezwaren daardoor slechts door ingewijden konden worden gemaakt. Bovendien was het nog de vraag of de kandidaatstelling wel werkelijk te laat had plaatsgevonden.

De kantonrechter deelde het oordeel van de or niet dat het reglement louter interne werking heeft. Elke or dient op grond van artikel 8 en 10 WOR een reglement op te stellen met nadere regels over de verkiezingen, waaronder de kandidaatsstelling. Deze regels hebben externe werking, want zij treffen ieder die actief dan wel passief aan de verkiezingen deelneemt. Het staat de or derhalve niet vrij om naar eigen goeddunken van zijn reglement af te wijken. Wel is hij bevoegd het reglement te wijzigen, maar daarvan was hier geen sprake. Evenmin stond het de or vrij de termijn voor kandidaatstelling naar eigen goedvinden niet te hanteren. De kantonrechter gelaste de or nieuwe verkiezingen uit te schrijven conform het reglement.

Commentaar

Je kunt het je zo goed voorstellen. Twee gewaardeerde or-leden hebben zich net te laat aangemeld voor herverkiezing. Wat te doen? Je spreekt af dat ze toch mee mogen doen en dat ze zich terugtrekken als iemand bezwaar maakt. Het lijkt zo redelijk. Maar het is het toch niet, zoals de gang van zaken aantoont. Wanneer je begint met de hand te lichten met een verkiezingsreglement dan is het einde zoek. Anderen kunnen zich benadeeld voelen omdat na verloop van de termijn van kandidaatstelling hadden afgezien, menend dat aan de termijn de hand zou worden gehouden. Mensen die verkiezingen verliezen zijn allicht snel geneigd om bezwaren te maken als die mogelijkheid bestaat. En bovenal: in deze zaak werd van alles buiten de kiezer om geregeld, die daardoor om de tuin werd geleid. Wellicht had men geheel anders gestemd als duidelijk was geweest dat deze twee kandidaten mogelijk niet benoemd zouden worden. Het algemene advies is dus: wees bij verkiezing zeer formeel, houd je aan de regels, ook als die ongelukkig uitvallen. Dat is de beste garantie dat problemen worden voorkomen en dat mensen leren zich aan de regels te houden. Deze gang van zaken waarbij drie procedures nodig waren en vervolgens nieuwe verkiezingen moesten worden gehouden maakt dat nog eens duidelijk.

Deze rubriek signaleert en behandelt de belangrijkste jurisprudentie op or-gebied. De rubriek wordt beurtelings geschreven door mr Adriaan Dorresteyn (ondernemingsrecht) en mr Guus Heerma van Voss (sociaal recht).

Guus Heerma van Voss